

процес до практик сучасної біологічної науки. *При цьому штучний інтелект є допоміжним інструментом для обробки та візуалізації даних.* Інтерпретація результатів і формулювання висновків залишаються за учнями та вчителем.

Використання штучного інтелекту в освітньому та науковому процесі вимагає чітких етичних рамок і безперервного людського контролю. Алгоритми ШІ можуть обробляти великі обсяги даних, моделювати складні процеси й автоматизувати рутинні завдання, проте остаточне прийняття рішень та інтерпретація результатів залишається за людиною. Відповідальність за визначення того, які завдання доцільно делегувати системі, і за забезпечення відповідності її роботи правовим, моральним і соціальним стандартам лежить на освітянському чи науковому персоналі.

Штучний інтелект – це інструмент для посилення людських можливостей, а не для їх заміни. Він ефективний там, де потрібна швидка обробка даних і аналіз великих обсягів інформації, але саме людина задає напрямок, приймає рішення та несе відповідальність. У світі, де людина і ШІ працюють як команда, можливості зростають у сотні разів, а ризики скорочуються.

Список використаних джерел

1. Кубікова К. Використання штучного інтелекту в навчанні біології. *Молодь і ринок*. 2024. № 5 (225). С. 132–136. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.305847>.
2. Назар М. М. Штучний інтелект: на початку ери нових можливостей системи освіти. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2024. № 1. С. 1–9.
3. Жила Г. Штучний інтелект і освіта: нові виклики. *Молодь і ринок*. 2025. № 2 (236). С. 45–49. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.324330>.

Інтеграція цифрових інструментів і штучного інтелекту в практиці вчителя англійської мови: методичний досвід і педагогічні рефлексії

Тетяна Зозуля,

учитель англійської мови вищої категорії
КЗ «Безлюдівський юридичний ліцей імені І. Я. Підкопая
Безлюдівської селищної ради» Харківської області
tanyazozulia68@gmail.com

У статті висвітлено досвід практичного застосування цифрових інструментів і систем штучного інтелекту на уроках англійської мови. Автор аналізує можливості мобільних додатків (Quizlet, Kahoot!, ELSA Speak), онлайн-платформ (Wordwall, Google Classroom, NotebookLM) та ШІ-асистентів (ChatGPT, Claude) для підвищення мотивації учнів, персоналізації навчання, розвитку комунікативних компетентностей. Розглядаються конкретні методичні прийоми конструювання промптів, генерації різноманітних завдань і організації автентичної мовленнєвої практики. Особливу увагу приділено вихованню критичного мислення в учнів у процесі взаємодії зі штучним інтелектом. Результати педагогічного досвіду свідчать про суттєве зростання навчальної мотивації та вдосконалення мовленнєвих навичок.

Ключові слова: штучний інтелект, цифрові інструменти, навчання англійської мови, персоналізація навчання, промпт-інжиніринг, гейміфікація, комунікативні компетентності, критичне мислення.

Актуалізація. Сучасний освітній простір переживає трансформацію, зумовлену стрімким розвитком цифрових технологій та появою загальнодоступних систем штучного інтелекту (ШІ). Сучасне покоління, яке сьогодні навчається в українських школах, виросло в умовах перманентної цифрової присутності, що суттєво змінює механізми сприйняття інформації, навчальну мотивацію та очікування від освітнього процесу [1]. Учні демонструють значно вищу когнітивну залученість у технологічно насиченому навчальному середовищі. Водночас **педагогічна спільнота стикається з викликом:** вибудовувати осмислену методичну систему, де кожен цифровий інструмент виконує чітку дидактичну функцію. Особливо гостро це питання постає у викладанні іноземних мов, де формування комунікативної компетентності вимагає автентичного, живого мовного середовища.

Метою цієї статті є узагальнення власного педагогічного досвіду застосування цифрових інструментів і ШІ-асистентів на уроках англійської мови, виявлення методичних закономірностей та окреслення умов, за яких технологічна інтеграція дає педагогічний ефект.

Огляд публікацій із теми. Проблематика цифрової трансформації освіти широко представлена у вітчизняній і зарубіжній науковій літературі. Так, О. Буйницька досліджує умови формування цифрової компетентності педагогів як необхідної передумови ефективного впровадження ІКТ [3], С. Литвинова аналізує хмарно орієнтоване навчальне середовище та його потенціал для реалізації компетентнісного підходу [4], у міжнародному контексті вчені Р. Дж. Марзано та Д. Пікерінг обґрунтовують навчання за допомогою технологій як засіб підвищення академічних досягнень [5]. Питання застосування ШІ в навчанні англійської мови набуває особливої актуальності після масового поширення великих мовних моделей (LLM). Зокрема, К. Ченг зазначає, що ШІ-асистенти здатні виступати персоналізованими репетиторами, забезпечуючи необмежену кількість ітерацій мовленнєвої практики без соціальної тривоги, яку учні відчують під час спілкування з живим співрозмовником [6]. Британська рада у своїх дослідженнях підтверджує зв'язок між технологічно збагаченим навчальним середовищем і підвищенням мотивації до вивчення англійської мови: цей показник у середньому зростає на 25% порівняно з традиційним форматом [7]. Однак, більшість наявних розробок носить теоретичний характер або стосується університетського рівня освіти. **Узагальнення реальної шкільної практики застосування ШІ-інструментів у конкретному педагогічному контексті залишається актуальним завданням.**

Висвітлення досвіду роботи з означеної теми. *По-перше*, кожен цифровий інструмент застосовується тоді й тому, що він ефективніше за традиційний метод реалізує конкретну навчальну мету, що дозволяє реалізовувати принцип педагогічної доцільності. Керівним є підхід Р. Пьюрсела, який стверджує, що технологія у класі — це не мета, а засіб посилення педагогічного впливу вчителя [8]. Відповідно, добір інструментів здійснюється за такими критеріями: навчальна ефективність, доступність, зокрема в умовах нестабільного інтернету, вікова відповідність і підтримка автентичної мовленнєвої взаємодії. *По-друге, особливе значення має гейміфікація та використання мобільних додатків.* Зокрема, Quizlet — платформа для роботи з лексичними картками, яка дозволяє організовувати змагальний режим Live у класі. Дослідження Е. Ньюман підтверджує, що повторення лексики в режимі гейміфікованого змагання підвищує

запам'ятовування на 40% порівняно з традиційними словниковими вправами [9]. *Kahoot!* використовується для формувального оцінювання: вікторини в реальному часі дають миттєвий зворотний зв'язок і забезпечують азарт, що мотивує учнів глибше засвоювати граматичний матеріал. Зокрема, після серії Kahoot-вікторин із теми Present Perfect у 8-му класі правило впевнено відтворювали понад 90% учнів. *Особливе місце в розвитку навичок говоріння посідає ресурс ELSA Speak* – додаток із ШІ-аналізом вимови, який діагностує фонетичні помилки та надає персоналізовані рекомендації. Цей інструмент дозволяє компенсувати обмежений час уроку, для розвитку навичок говоріння; учні мають змогу перекладати й відпрацьовувати вимови та синхронний переклад вдома. Wordwall і Baamboozle дають можливість використовувати інтерактивні вправи формату drag-and-drop, matching та quiz із метою ефективного закріплення лексики на початку або наприкінці уроку.

Використання автентичних ресурсів, зокрема подкасти British Council «6 Minute English» і відеолекції TED-Ed забезпечують контакт учнів з автентичним мовленням. Методика роботи з ними базується на триетапній моделі: pre-listening (підготовка гіпотез і лексики), while-listening (фіксація ключових ідей), post-listening (обговорення та рефлексія). Це відповідає рекомендаціям Ради Європи щодо розвитку рецептивних мовленнєвих компетентностей, зафіксованим у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти [10].

Google Classroom виконує функцію єдиного навчального хабу, де зосереджені домашні завдання, оцінювання та зворотний зв'язок. Платформа NotebookLM від Google дозволяє перетворювати власні конспекти на аудіоподкасти у форматі діалогу двох «учителів», що ефективно для перевернутого класу (flipped classroom): учні прослуховують матеріал вдома, а урочний час присвячується практиці та дискусії.

Завдяки розвитку технологій штучний інтелект поступово став ефективним помічником учителя, підтримуючи освітній процес. ШІ-асистенти (ChatGPT, Claude) виконують три основні педагогічні функції. *По-перше*, як Writing Assistant: учні пишуть твір, а ШІ виконує роль критичного редактора. Ключовий педагогічний момент – не просте прийняття виправлень, а аналітична робота з ними: учні пояснюють кожну відмінність між власним текстом і ШІ-версією, що формує метакогнітивні навички. *По-друге*, ШІ виступає партнером для Conversation Practice. Можливість необмежено повторювати діалогові сценарії (job interview, shopping, travel) без страху соціального осуду виявилась особливо цінною для учнів-інтровертів. К. Ченг зазначає, що зниження тривожності при спілкуванні з ШІ підвищує готовність учнів ризикувати у використанні нових мовних конструкцій [6]. *По-третє*, ШІ використовується для генерації персоналізованих вправ. Підхід базується на принципі диференційованого навчання: учень, захоплений футболом, отримує всі завдання на граматику Present Perfect через контекст футбольних досягнень. Це відповідає концепції навчання, зорієнтованого на інтереси учня, яку обґрунтовують Д. Браун та Х. Лі [11].

Промпт-інжиніринг стає важливою педагогічною навичкою, оскільки ефективно використання штучного інтелекту неможливе без уміння правильно формулювати запити. У власній практиці створила систему ключових фраз-маркерів для учнів, наприклад: “Act like a professional English teacher” (визначення ролі), “My level is B1” (адаптація складності), “My goal is to prepare for the exam” (постановка мети), “Please include examples and a short exercise”

(уточнення формату), “Correct me as we go” (постійний зворотний зв’язок). Таким чином, учні водночас розвивають мовну та цифрову грамотність, що належить до ключових компетентностей Нової української школи [12].

Використання штучного інтелекту для створення навчальних матеріалів є одним із найбільш практично значущих напрямів. За лічені хвилини можна отримати диференційовані ресурси: тести з вибором відповіді та ключем, вправи на заповнення пропусків із словниковою підказкою, граматичні завдання трьох рівнів (A2, B1, B2), шаблони рольових діалогів із лексичним блоком, а також творчі проєктні завдання з критеріями оцінювання. **Водночас важливо пам’ятати про необхідність перевірки згенерованого контенту перед використанням,** адже ШІ може допускати помилки у фактах, датах чи культурних реаліях. Така верифікація стає окремим навчальним завданням, що сприяє розвитку критичного мислення.

Запровадження цифрових інструментів у навчанні неминуче супроводжується організаційними й технічними викликами. Відсутність особистих смартфонів у частини учнів компенсується роботою в парах або групах, а також використанням комп’ютерного класу. Щоб мінімізувати ризик відволікання на сторонні додатки, застосовується чіткий тайм-менеджмент і завдання, які утримують увагу. **Особливо важливим є питання академічної доброчесності:** замість заборони ШІ змінюється формат роботи – наприклад, «написати есе, порівняти його з версією ШІ та пояснити відмінності». Такий підхід трансформує штучний інтелект із потенційної загрози на корисний навчальний ресурс. Крім того, **наявність плану Б – офлайн-активностей і роздаткових матеріалів – забезпечує стійкість уроку в умовах нестабільного інтернет-з’єднання, що є актуальним для сучасної України.**

Реалізація описаної методичної системи принесла низку вагомих педагогічних результатів. Передусім, відзначається зростання навчальної мотивації: учні стали активнішими на заняттях і очікують нестандартних, технологічно насичених форм роботи. Крім того, значно покращилися навички усного мовлення, особливо серед тих, хто мав підвищену мовну тривожність: практика взаємодії з ШІ-асистентом у безпечному середовищі поступово трансформувалась у готовність виступати перед аудиторією. Також учні КЗ «Безлюдівський юридичний ліцей» демонструють успіхи в конкурсах: «Брейн Ринг 2025 – Осіння сесія», XXVI Всеукраїнська інтернет-олімпіада «На Урок» (Осінь 2025), Всеукраїнські шкільні олімпіади «Осінь-Зима 2025/2026». Підготовка до цих заходів частково здійснювалася з використанням ШІ-генерованих тренувальних тестів, адаптованих до рівня та формату конкурсу. **Отже, методична система, у якій цифрові інструменти та штучний інтелект виконують чітко визначені педагогічні функції, а не є самоціллю, забезпечує досягнення якісних освітніх результатів.**

Аналіз педагогічного досвіду дозволяє сформулювати висновки.

- Ефективна інтеграція цифрових інструментів і ШІ в навчання англійської мови потребує чіткої методичної концепції, де кожен інструмент відповідає конкретній дидактичній меті.
- ШІ-асистенти є потужним ресурсом для персоналізації навчання, підтримки мовленнєвої практики та генерації диференційованих завдань і вимагають обов’язкового педагогічного супроводу та критичного осмислення результатів.

- Навчання учнів промпт-інжинірингу є окремою та педагогічно значущою складовою цифрової грамотності, що виходить за межі предметного змісту.
- Формування критичного мислення – обов’язкова умова відповідального використання ШІ учнями. Педагог має формувати настанову: ШІ є помічником, результати якого потребують аналізу, перевірки та усвідомленого застосування.
- Поступове, методично виважене впровадження (один новий інструмент на місяць) дозволяє формувати стійку, ефективну педагогічну практику без ризику технологічного перевантаження.

Перспективи подальших досліджень пов’язані з розробкою вимірюваних критеріїв оцінювання впливу ШІ-інструментів на рівень сформованості комунікативної компетентності учнів, а також із дослідженням етичних аспектів застосування штучного інтелекту в шкільній освіті.

Список використаних джерел

1. Prensky M. Digital Natives, Digital Immigrants. On the Horizon. 2001. Vol. 9, No. 5. P. 1–6. URL: <https://www.marcprensky.com/writing/> (дата звернення: 15.02.2026).
2. Hattie J. Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. London : Routledge, 2009. 392 p.
3. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 240 с.
4. Литвинова С. Г. Хмарно орієнтоване навчальне середовище вчителя-предметника. *Комп’ютер у школі та сім’ї*. 2014. № 1. С. 18–22.
5. Marzano R. J., Pickering D. J. The Highly Engaged Classroom. Bloomington : Marzano Research Laboratory, 2011. 239 p.
6. Cheng K. AI-Assisted Language Learning: Reducing Anxiety and Increasing Engagement in EFL Classrooms. *Language Learning & Technology*. 2023. Vol. 27, No. 2. P. 44–61.
7. British Council. Technology and Motivation in Language Learning. Research Notes. Manchester : British Council, 2022. 18 p.
8. Purcell R. Technology Integration in Modern Classrooms: From Tools to Transformation. *Educational Technology Research and Development*. 2021. Vol. 69. P. 1587–1612.
9. Newman E. Gamification and Vocabulary Retention: A Comparative Study Using Quizlet in Secondary School EFL. *ELT Journal*. 2022. Vol. 76, No. 3. P. 312–325.
10. Рада Європи. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
11. Brown D., Lee H. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. 4th ed. New York : Pearson Education, 2015. 592 p.
12. Міністерство освіти і науки України. Концепція Нової української школи. Київ : МОН України, 2016. 40 с.

Інтегрований урок в укритті як нестандартна форма організації навчання: від ідеї до методичного алгоритму

Наталія Караченцева,
учитель фізики КЗ «Златопільський ліцей № 7
Златопільської міської ради Харківської області»
natacara2013@gmail.com

У цій статті представлено власну концепцію інтегрованого уроку «Фізика+», у якому мені вдалося органічно поєднати фізику, інформатику та мистецтво. Це не просто опис окремого заходу, а мій авторський досвід трансформації традиційного академічного навчання в нову